

Botsende systemen

Project in Bergen op Zoom laat zien waarom

▲ Ontwerpen van kinderen van basisschool De Grebbe voor Gageldonk-West.

Het is een bekend verhaal: de gemeente wil oprecht dat bewoners bepalen hoe investeringen in de wijk worden ingevuld. Maar als puntje bij paaltje komt, lijkt het toch weer voor hen bepaald te worden. Hoe komt dat toch? Philine Krosse vond antwoorden bij een project in Bergen op Zoom.

Zorg dat eigenaren in de wijk Gageldonk-West gaan investeren in de verduurzaming van hun woningen.' Die opdracht krijgt Philine Krosse eind 2014 met de organisatie 'de Energiewerkplaats' mee van de gemeente Bergen op Zoom en woningcorporatie Stadlander. In de aandachtswijk Gageldonk-West wordt door Stadlander al flink geïnvesteerd in het verduurzamen van de 2.400 sociale huurwoningen, de infrastructuur en openbare ruimte in de wijk. De 1.200 koopwoningen blijven daarbij achter. Gemeente en Stadlander maken daarom vier ton vrij om duurzaamheidsinvesteringen op gang te brengen rond de thema's energie, zorg en esthetiek.

Maar met geld alleen kom je er niet. Er is een cultuurverandering nodig. Krosse: 'Bewoners gaan pas investeren als zij dezelfde urgentie voelen voor duurzame maatregelen - ze moeten zich medeopdrachtgever voelen.' Er is al een voedingsbodemp voor cultuurverandering aanwezig. Het gemeentebestuur heeft de

ambitie om burgers meer zeggenschap te geven. En er zijn in de wijk al diverse sociaal-maatschappelijke initiatieven ontplooid de laatste jaren.

Botsen met bestaande werkwijzen

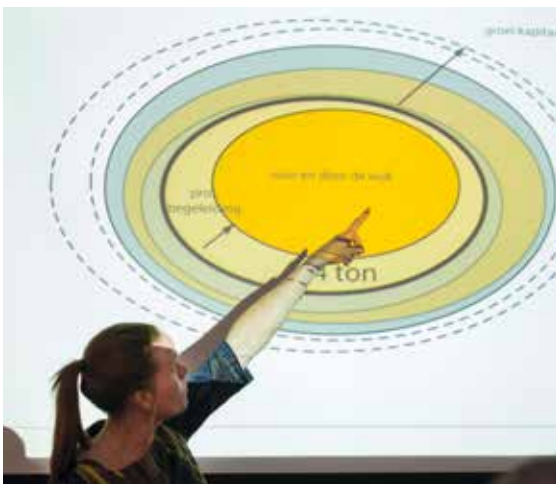
Maar er zijn ook gevestigde belangen en bestaande werkwijzen die hiermee kunnen botsen, zo blijkt op verschillende manieren. Krosse: 'De gemeente wilde al snel tijdens een presentatie resultaten horen. Maar ik was op dat moment nog helemaal niet zo ver met de bewoners. Ik moest bovendien eerst het team van gemeente- en corporatiemedewerkers op één lijn zien te krijgen. Geen eenvoudige opgave, want zij moesten alles kunnen verantwoorden naar de eigen organisatie of afdeling met elk een eigen afwegingskader.' Ook de keuze van het tijdstip van de presentatie - overdag - laat de kloof tussen burger en professional zien. 'Overdag, kunnen de meeste bewoners niet aanwezig zijn vanwege werk of andere verplichtingen', zegt Krosse. 'Er zaten dan ook meer professionals dan bewoners in

de zaal.' Tijdens de bijeenkomst uiten de wethouder en de directeur van Stadlander hun verbazing: waarom horen ze niets over de behoeften van de bewoners? Krosse zelf raakt er ook van in de war. 'Wie was nu de opdrachtgever: de teamleden, de wethouder en directeur of toch de bewoners? Ik was, vooral vanwege de intensieve samenwerking met het team van professionals, toch teveel in de oude rol gaan zitten, terwijl ik het dacht anders te doen. Ik had in het begin meer los van het team moeten gaan staan.'

'Nu snap je echt hoe het voor ons is!'

Na de bijeenkomst heeft Krosse in de gaten dat het herstel van het bewonersvertrouwen topprioriteit is. Ze neemt daartoe een zeer ongebruikelijke stap: ze gaat zelf wonen in de wijk. Om te laten zien aan bewoners: ik verbind me met de wijk, ik neem risico's, ik doe investeringen, net zoals wij dat van jullie vragen. 'Ik wilde ook echt voelen hoe het is om daar te wonen', zegt Krosse. 'En ik wilde het netwerk verbreden en intensiveren.' Het effect verrast ook Krosse zelf. 'Ik dacht dat ik me al goed kon inleven in de bewoners en toch kreeg ik een heel andere blik toen ik er ging wonen. Je kijkt letterlijk op een andere manier naar de wijk: waar doe ik mijn boodschappen, hoe kom ik aan stroom, welke plekken mijd ik liever? Van daaruit ontstaan allerlei wensen en behoeften die niet per se overeenkomen met de opdracht van de professional. En toen ik steeds verder verstrikt raakte in gemeentelijke regels, taal en processen, kreeg ik van bewoners te horen: "Nu snap je echt hoe het voor ons is!"'

▲ Philine Krosse: 'Ik wilde ook echt voelen hoe het is om daar te wonen.' (foto: Wil Groenhuijsen)

Betere contacten met bewoners

De stap pakt goed uit, de contacten met bewoners verbeteren. Daarnaast zet Krosse stappen om zichzelf overbodig te maken. Ze zet haar vacature uit in het lokale blaadje en bij Philip Morris, de sigarettenfabrikant die bezig is de fabriek in Bergen op Zoom te sluiten. Ook leidt ze via Thuis Op Straat (TOS) zes jongeren op die haar werk geleidelijk, via coaching, kunnen overnemen. Maar de belangrijkste stap moet nog gezet worden: het 'verkokerde' budget vrijmaken zodat bewoners erover kunnen beschikken. Maar juist dan, in de zomer van 2015, verandert het team. Twee belangrijke leden vertrekken en de corporatie krijgt te maken met strengere investeringsregels als gevolg van rijksbeleid (minister Blok). Bewoners (mee) laten beslissen over het budget is in deze omstandigheden een stap te ver. Teamleden vallen terug in hun vertrouwde rol van verantwoording van geormerkt geld. Krosse geeft de opdracht terug.

▲ Workshop met bewoners, maart 2015.

Toch resultaat

Hoewel de cultuurverandering halverwege tot stilstand is gekomen, zijn er toch positieve resultaten te melden. Een vijftigtal bewoners is de woning aan het verduurzamen en de voortuintjes aan het vergroenen. De betrokken professionals hebben op zijn minst kunnen ruiken aan wat 'de burger aan het roer' werkelijk inhoudt. En er zijn acht mensen uit de wijk langdurig aan werk geholpen. Ook voor Krosse zelf is het een leerrijke ervaring geweest. Toch blijft het ook kriebelen. 'Met alle kennis die is opgebouwd is nog zoveel meer mogelijk en de integrale verduurzaming van wijken is een van de belangrijkste opgaven van de komende tijd.' Eind goed, gedeeltelijk goed? ●

WEBSITES

www.bergenopzoom.nl
www.energiewerkplaats.nl
www.dutchess-design.nl
www.stadlander.nl